

СУЧАСНИЙ СТАН ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Демченко О.Г., Бутівчак К.Ю.
Херсонський державний університет

У статті досліджено закономірності сучасного стану інноваційних процесів та особливості впровадження інновацій на підприємствах України. Визначено головні джерела фінансування інноваційної діяльності, серед яких: власні кошти підприємств, кошти вітчизняних та іноземних інвесторів, а також кредити. За допомогою даних Державного комітету статистики України зроблено аналіз інноваційної привабливості регіонів України. Визначено основні проблеми інноваційного розвитку в Україні та її регіонах. Запропоновано заходи, які сприятимуть вдосконаленню інноваційних процесів на сучасному етапі.

Ключові слова: інновації, інноваційна діяльність, інноваційна привабливість, інноваційна продукція, інноваційний розвиток, фінансування інноваційної діяльності.

Постановка проблеми. На сьогоднішній день, у період трансформації економіки, значно зростає роль інноваційної діяльності в державі. Успіх перетворень в економічній, політичній та соціальній сферах залежить саме від активності інноваційних процесів.

Інноваційна діяльність є головним засобом підвищення ефективності виробництва, однією із складових процесу успішного функціонування підприємства. Тому для подолання відставання в багатьох галузях і сферах виробництва, входження української економіки у світове співтовариство, необхідно посилити інноваційний характер підприємницької діяльності в Україні, сформуувати особливу інноваційну сферу та її законодавче регулювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам інноваційної діяльності присвячені праці багатьох як вітчизняних, так і зарубіжних вчених-економістів, серед яких: В. Александрова, Ю. Багал, В. Беренс, Г. Бірман, В. Гесць, Н. Гончарова, О. Кузьмін, А. Пересада, А. Савченко, П. Хавранек та інші. Проте багато питань із покращення механізму активізації інноваційної діяльності залишаються невисвітленими і потребують теоретичного та практичного вирішення.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Наукова новизна поданого матеріалу полягає у визначенні конкретних показників інноваційної діяльності підприємств України, дослідженні активності інноваційних процесів в різних регіонах та виявленні проблем інвестиційної привабливості регіонів.

Мета статті: аналіз сучасного стану інноваційної діяльності, визначення основних принципів розвитку інноваційних процесів та проблем інноваційної привабливості підприємств України.

Виклад основного матеріалу. Одним із перспективних напрямів економічного зростання підприємств є їх активна інноваційна діяльність. Інноваційні процеси можуть забезпечити не лише стрімке економічне зростання, а й надати підприємствам значні конкурентні переваги, підвищити їх економічний потенціал та допомогти розв'язати економічні, соціальні та інші проблеми.

Під інноваційною діяльністю розуміють самостійний вид економічної діяльності підприємства, пов'язаний із використанням і комерціалізацією результатів наукових досліджень,

випуском на ринок нових конкурентоспроможних товарів і послуг.

Інноваційна діяльність є найпоширенішим способом забезпечення успішного функціонування підприємства. Сучасні умови вимагають підвищення активності інноваційних процесів та впровадження інноваційної продукції.

Інноваційною діяльністю у промисловості у 2014 році займалися 1609 підприємств (табл. 1).

Таблиця 1
Кількість підприємств, що займалися інноваційною діяльністю та кількість впроваджених інновацій

	Усього підприємств
Усього	1609
з них	
мали витрати на інноваційну діяльність	1206
Впроваджували інновації	1208
з них	
Впроваджували інноваційні види продукції	600
Впроваджували нові процеси	614
реалізували інноваційну продукцію, що заново впроваджена або зазнала суттєвих технологічних змін протягом останніх трьох років	905

Джерело: [1]

Серед них виділяють такі, які мали витрати на інноваційну діяльність, тобто займалися впровадженням інновацій, нових видів продукції та нових процесів, а також підприємства, які реалізували інноваційну продукцію, що заново впроваджена або зазнала суттєвих технологічних змін протягом останніх трьох років.

Упровадження інновацій у 2014 році здійснювали 1208 інноваційно-активних промислових підприємств. Упроваджували інноваційні види продукції 600 підприємств, кількість таких видів становила 3661 найменування, з них 1314 – машини, устаткування, апарати, прилади. Нові технологічні процеси запровадили 614 підприємств. Кількість процесів становила 1743, з них мало-відходних, ресурсозберігаючих – 447. Реалізували інноваційну продукцію, що заново впроваджена або зазнала суттєвих технологічних змін протягом останніх трьох років 905 підприємств

України. Кількість технологій, які були придбані за 2014 рік становила 543 одиниці.

Основним джерелом фінансування інноваційних витрат є власні кошти підприємств – 6540,3 млн. грн.(табл. 2).

Таблиця 2
Структура фінансування інноваційної діяльності у 2014 році

	У% до загального обсягу фінансування	Обсяг фінансування, млн. грн.
Загальний обсяг фінансування інноваційної діяльності, млн. грн.		7695,9
З них за рахунок:		
власних коштів	85,0	6540,3
державного бюджету	4,5	349,8
місцевих бюджетів	0,1	
позабюджетних фондів	0,4	30,8
вітчизняних інвесторів	0,1	146,9
зарубіжних інвесторів	1,8	
Кредитів	7,3	561,1
Інших джерел	0,8	62,1

Джерело: [1]

Кошти державного бюджету отримали 9 підприємств, місцевих бюджетів – 12, загальний обсяг яких становив 349,8 млн. грн. (4,6%); кошти позабюджетних фондів на фінансування інноваційної діяльності становили 30,8 млн. грн. (0,4%); кошти вітчизняних інвесторів отримали 6 підприємств, іноземних – 11, загалом їхній обсяг становив 146,9 млн. грн. (1,9%); кредитами скористалося 39 підприємств, обсяг яких становив 561,1 млн. грн. (7,3%); інші джерела – 62,1 млн. грн. (0,8%).

Із загальної кількості інноваційно-активних підприємств 17,6% займалися внутрішніми і зовнішніми НДР; придбання зовнішніх знань здійснювали 5,2% підприємств; придбання машин, обладнання та програмного забезпечення – 61,7%; ринкові запровадження інновацій – 4,9%; навчання та підготовку персоналу – 19,8%; інші роботи – 8,7% підприємств [1].

Підвищення інноваційної привабливості регіонів є стратегічно важливим завданням, від вирішення якого залежить стан економіки та її економічне зростання. На сьогодні в Україні інноваційна діяльність є досить слабкою і характеризується зосередженням в розвинених регіонах та центрах розвинених регіонів.

У 2014 році серед регіонів України найбільша частка інноваційно-активних підприємств належить Дніпропетровській, Івано-Франківській, Запорізькій, Київській, Львівській, Харківській області та м. Київ (табл.3). Вищим за середній обсяг витрат на інноваційну продукцію був у м. Київ – 1306,8 млн. грн.; Дніпропетровській – 825,2 млн. грн.; Вінницькій – 796,5 млн. грн.; Харківській – 711,1 млн. грн. та Миколаївській – 606,8 млн. грн. області. Найбільше реалізованої інноваційної продукції було в Полтавській (6519,5 млн. грн.), Сумській (2610,7 млн. грн.), Харківській (2609,8 млн. грн.), Дніпропетровській (1563,1 млн. грн.), Запорізькій області (1530,0 млн. грн.) та м. Київ (1748,6 млн. грн.).

За інноваційною проблемністю в Україні можна виділити регіони середнього рівня проблемності (Дніпропетровська, Запорізька, Івано-Франківська, Львівська і Харківська області та м. Київ); регіони високого рівня проблемності (Київська, Донецька, Житомирська, Миколаївська, Одеська, Рівненська, Сумська, Кіровоградська, Херсонська та Вінницька області) та регіони кризового стану (Закарпатська, Тернопільська, Хмельницька, Волинська, Луганська, Полтавська, Черкаська, Чернігівська та Чернівецька області).

Таблиця 3
Інноваційна діяльність промислових підприємств України за регіонами, 2014 рік

	Кількість інноваційно активних підприємств		Обсяг витрат на інноваційну діяльність, млн. грн.	Обсяг реалізованої інноваційної продукції	
	Усього, од	У% до загальної кількості промислових підприємств		усього, млн. грн.	У% до загального обсягу промислової продукції
Україна	1609	16,1	7695,9	25669,0	2,5
Вінницька	46	14,2	796,5	664,1	2,3
Волинська	30	10,8	192,5	316,6	2,5
Дніпропетровська	109	13,4	825,2	1563,1	0,7
Донецька	45	14,6	516,1	1018,0	1,7
Житомирська	48	12,5	60,6	255,2	1,4
Закарпатська	16	6,0	16,6	837,6	8,4
Запорізька	108	22,9	339,9	1530,0	1,7
Івано-Франківська	99	22,8	95,8	883,2	3,8
Київська	66	11,6	122,1	897,4	2,2
Кіровоградська	49	17,3	93,0	504,4	2,9
Луганська	16	12,2	35,1	38,0	0,2
Львівська	129	16,4	219,7	731,9	2,1
Миколаївська	67	19,9	606,8	363,8	1,5
Одеська	67	16,8	323,9	698,7	2,4
Полтавська	33	8,0	348,5	6519,5	8,9
Рівненська	45	14,9	11,4	134,6	0,8
Сумська	46	17,6	587,7	2610,7	10,4
Тернопільська	36	14,9	57,4	133,4	1,7
Харківська	191	22,4	711,1	2609,8	3,8
Херсонська	54	24,2	90,5	657,8	5,4
Хмельницька	38	11,0	133,1	162,8	0,9
Черкаська	37	10,6	30,4	556,3	1,6
Чернівецька	34	15,6	68,8	81,7	2,0
Чернігівська	32	13,1	106,4	151,7	1,0
м. Київ	168	21,7	1306,8	1748,6	2,0

Джерело: [1]

Необхідно зазначити, що в розвинених регіонах збережений людський, виробничий та науково-технічний потенціали, кожен із регіонів має свою спеціалізацію і невикористаний інноваційний потенціал, який в найближчій перспективі може бути реалізований і забезпечити інноваційний розвиток в країні.

На жаль, на шляху здійснення інноваційних процесів виникають перешкоди: недостатність джерел фінансування інноваційної діяльності, відсутність власних коштів підприємств, незначна державна підтримка у проведенні інноваційних процесів, відсутність розвинутої інфраструктури інноваційного ринку та низька мотивація щодо вдосконалення нових технологій та впровадження нових видів продукції.

Тому, основними завданнями, що сприятимуть розвитку інноваційних процесів в Україні на сучасному етапі є:

- 1) активна державна підтримка інноваційної діяльності, вдосконалення податкової системи;
- 2) вдосконалення інфраструктури інноваційної діяльності;
- 3) підготовка кадрів високої кваліфікації для високотехнологічних галузей;
- 4) створення ефективного ринку інноваційної продукції;

5) надання пільг промисловим підприємствам, які впроваджують інновації та поширення практики надання кредитів інноваційно-активним підприємствам [2, с. 120].

Реалізація запропонованих напрямків активізації інноваційної діяльності в Україні дасть змогу значно підвищити рівень інноваційної активності промислових підприємств та стабілізувати прискорений процес оновлення виробництва.

Висновки і пропозиції. Інноваційна діяльність є невід'ємною складовою господарської діяльності підприємства, найпоширенішим способом забезпечення успішного його функціонування. На сьогоднішній день активна інноваційна діяльність сприяє перетворенню у сферах соціального, економічного та політичного життя суспільства. Тому важливим є вчасне виявлення проблем розвитку інноваційних процесів та розробка шляхів їх подолання.

Список літератури:

1. Державний комітет статистики України: офіційний сайт [Електронний ресурс] / Статистична інформація. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
2. Микитюк П. П. Інноваційна діяльність: навч. посіб. / П. П. Микитюк, Б. Г. Сенів. – К.: Центр навч. літ., 2009. – 320 с.

Демченко Е.Г., Бутивчак Е.Ю.

Херсонский государственный университет

СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В УКРАИНЕ И ПУТИ ЕЁ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ

Аннотация

В статье исследованы закономерности современного состояния инновационных процессов и особенности внедрения инноваций на предприятиях Украины. Определены главные источники финансирования инновационной деятельности, среди которых: собственные средства предприятий, средства отечественных и иностранных инвесторов, а также кредиты. С помощью данных Государственного комитета статистики Украины сделан анализ инновационной привлекательности регионов Украины. Определены основные проблемы инновационного развития в Украине и ее регионах. Предложены мероприятия, которые будут способствовать совершенствованию инновационных процессов на современном этапе.

Ключевые слова: инновации, инновационная деятельность, инновационная привлекательность, инновационная продукция, инновационное развитие, финансирование инновационной деятельности.

Demchenko O.G., Butivchak K.Y.

Kherson State University

MODERN STATE OF INNOVATIVE ACTIVITY IN UKRAINE AND WAYS OF ITS PERFECTION

Summary

The article studies the regularities of the modern state of innovative processes and features of introduction of innovations at the enterprises of Ukraine. Identified the main sources of financing of innovation activities, among which: enterprises' own funds, funds of domestic and foreign investors, and loans. Using data from the State statistics Committee of Ukraine the analysis of investment attractiveness of regions of Ukraine. The main problems of innovative development in Ukraine and its regions. The proposed activities that will contribute to the improvement of innovation processes at the present stage.

Keywords: innovations, innovative activity, innovative attractiveness, innovative products, innovative development, innovation activity financing.